

Hæc Pontifex publicari precipit per Ecclesiarum Prælatos.

tes extirpari. Discretionem vestram per Apostolica scripta committimus & mandamus, quatenus vos, & quilibet vestrum per se, vel alium, seu alios præfatas sententias executioni debitæ demandantes, illasque, & præfatas litteras in Civitatibus & Diocesis præfatis, ac locis eis vicinis, & alibi ubilibet, ubi vobis videbitur expedire, auctoritate nostra solemniter publicetis, & publicari faciatis, ac præfatum Nicolaum, si prædictæ sententiæ ipsius Patriarchæ in singulis suis partibus non paruerit cum effectu juxta ipsius sententiæ tenorem, & alias Sacrorum Canonum exigentiam puniatis. Et nihilominus contra Nicolaum, præfatum, necnon sibi adherentes, & discipulorum articulorum & assertionum sectatores, ac hujusmodi articulos, & assertiones vel eorum aliquem approbantes, tenentes, defendentes, vel dogmatizantes, exemptos, & quemlibet ipsorum, de quibus vobis confiterit, cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis existant, diligenter inquirere studeatis, & eos, quos per inquisitionem hujusmodi diffamatos, vel errorum hujusmodi labe resperfos repereritis, auctoritate prædicta, etiam per excommunicationis, suspensionis, & interdicti, necnon privationis dignitatum, & beneficiorum ac feudorum, quæ a quibuscumque Ecclesiis, sive Monasteriis, & aliis locis Ecclesiasticis obtinent, etiam honorum secularium, & per alias poenas sententias & censuras Ecclesiasticas, ac vias, & modos, quos ad hoc quomodolibet expedire seu opportunos esse videritis, etiam per captiones & incarcerationes personarum, & alias poenas corporales, quibus heretici puniuntur, seu puniri solent, corrigatis & puniatis, ac corrigi & puniri faciatis, contradicentes per censuras & poenas Ecclesiasticas, invocato ad hoc, si opus fuerit auxilio brachii secularis.

Illarumque Affectionum defensores canonicos coereat pennis.

Obstantium derogatio.

§. 13. Non obstantem tam se. rec. Bonifacii PP. VIII. Prædecessoris nostri, qua cavetur, ne quis extra Civitatem & Diocesim, nisi in certis exceptis casibus, & in illis ultra unam dietam a fine suæ Diocesis, ad judicium evocetur, seu ne Judices a Sede Apostolica deputati extra Civitatem & Diocesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, sive alii, vel aliis vires suas committere, aut aliquos ultra unam dietam a fine Diocesis eorundem trahere præsumant, & de duabus dietis in Concilio generali, quam aliis quibuscumque Constitutionibus Apostolicis tam de Judicibus delegatis, quam personis ultra certum numerum ad judicium non vocandis aut aliis editis, quæ possent in hac parte vestra jurisdictioni, aut potestati, ejusque libero exercitio quomodolibet obviare. Seu si præfatus Nicolaus, vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi, & eorum personis, lo-

cis, ordinibus, & nominibus propriis mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali, vel speciali cujuscumque tenoris existat, per quam præsentibus non expressam, vel totaliter non insertam nostræ jurisdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri, & de qua, cujusque toto tenore in nostris literis habenda sit mentio specialis.

Datum Florentiæ octavo Idus Januarii Anno Tertio.

Dat. die 6. Januarii 1420. An. III.

VII.

Exemptio Ordinis Fratrum Cartusianorum, a solutione primitiarum & decimarum.

Martinus Episcopus, Servus Servorum Dei. Ad Perpetuam Rei Memoriam.

Fons parvulus, qui crevit in fluvium, & in lucem solemque conversus, in aquas plurimas redundavit, Cartusienus est utique Ordo præclarus, quia in sui ortu exordio parvus, & humilis abiectioe habitus, tenuitatis substantia, humilitatis professione, ac numero professorum, sub fontis similitudine, non indigne describitur, cui diversarum illi proprietatum conformitate respondens, non immerito comparatur. Hic enim fons est hortorum irriguus, ceteras irrigans Religiones, & Ordines, ac exemplis salubribus icaturiens. Hic est fons amœnus varietate virtutum, præclarus munditiæ puritate, pietate patens, indeficiens sanctitate, horum meritorum illustratus, ita nomen fontis ampliat, ut fluvius esse censeatur. Cujus professio laudabilis de virtute in virtutem progrediens, ut Deum deorum in Sion videat, universalis Ecclesiæ lætificet Civitatem, in qua per meritorum evidentiam, clara lucis splendorem adeptus, quasi stella matutina, resulget in medio nebulae mundi hujus. Hujus siquidem Ordinis sacra Religio, a suæ institutionis auspiciis quasi deserta & invia, paucis adhuc initiata cultoribus, tandem honoris, & honestatis fructus parturiens, ramos quidem honoris & gratiæ, generationes germinans, religionis sinceritatem, & austeram vitam continentiam amplavit. Ea propter exultat jam in multitudine numerosa spectabilis, quæ olim in solitudine dilatabat.

Cartusienis Ordinis Encomium.

§. 1. His itaque considerationibus inducitur, Religionis ejusdem perseverantiam ac personarum sub illius habitu divinæ vacantium, servituti utilitates, & commoda sinceris affectibus procurantes, majoris, & aliarum, quarumcumque domorum prædicti Ordinis ubilibet consistentium Priores, & fratres, præfatos & posteros, a præstatione, & solutione primitiarum, & decimarum ex fructibus, proventibus ex eorum pratis, pascuis, terris, vineis, hortis, agris, sylvis, nemoribus, montibus, aliisque prædiis, & possessionibus, in quibuscumque Mundi partibus

Exemptio ei concessa, de qua in Rubrica.

con-

consistentibus, tam ante, quam etiam post generale Concilium habitis, vel acquisitis, illis videlicet, quæ de presenti manibus propriis, aut eorum laboribus, vel expensis excolunt, vel excoli facient in futurum, necnon ex foetibus animalium eorundem debitarum, auctoritate Apostolica perpetuo immunes reddimus, & constituimus & liberamus, ac etiam immunes, & liberos esse volumus & decernimus & censemus, eisque nihilominus, ne primitias, & decimas hujusmodi cuiquam solveat, vel præstare teneantur, nec ad id a quoquam invitari valeant compelli, tenore præsentium indulgemus.

Obstantium derogatio.

Dat. die 24. Septembris. 1420. An. III.

§. 2. Concilii prædicti, ac aliis per nos, sive prædecessores nostros Romanos Pontifices editis constitutionibus Apostolicis contrariis non obstantibus quibuscumque. Nulli ergo &c.

Datum Romæ, apud Sanctos Apostolos octavo Kal. Octobris, Pontificatus nostri Anno Tertio.

VIII.

Jurisdictio Consulum Artis mercaturæ Panorum de Urbe juxta Artis ejusdem Statuta cognoscendi causas quascumque ad ipsam Artem spectantes.

Martinus Episcopus, Servus Servorum Dei. Dilectis filiis, Consulibus Artis mercaturæ panorum Urbis, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

Cum inter ceteras alias artes, atque laudabiles negociationes, mercantia pannorum utilior sit, & ad vitam humani generis necessaria, decens ac congruum arbitramur, ut eiusdem Artis Rectores pro veritate, ac justitiæ cultu, digna eorum industria prerogativa extollantur, quo sublati calumniantium obiectionibus, ac reorum dilationibus reiectis, veritas debitum suum prosequens effectum elucescere valeat, & mercatores hujusmodi Artis ad gratificandum liberaliores, & proniores creditores efficiantur.

Facultas Consulum causas eorum Mercaturam respicientes cognoscendi.

§. 1. Vestris itaque in hac parte supplicationibus inclinati, utque sinceræ, & singularis devotionis fervore inducitur, quam erga nos, & Romanam Ecclesiam magistra experientia gerere comprobamini, jus dicendi, lites, controversias, & causas judicandi, cognoscendi, tractandi, terminandi, definiendi, & terminatas, ac definitas exequendi, ad instantiam Mercatorum prædictæ Artis, vel eorum instigatorum motas, seu movendas, juxta seriem & ordinationem statutorum ipsius Artis, de quibuscumque debitis, & creditis vigore hujusmodi Artis nunc usque contractis, ac etiam de quibuscumque aliis rebus ad prædictam Artem nunc, in futurum, & in posterum, quomodocumque perpetuo contrahendis, spectandis, & pertinentis, contra & adversus quascumque personas seculares dum-

taxat, vestrasque, & vestrorum prædecessorum sententias principaliter, & realiter exequendi, & quod una via realis per aliam personalis executionis minime tollatur vobis, & omnibus posteris Consulibus dictæ Artis auctoritate Apostolica tenore præsentium perpetuam jurisdictionem, ac potestatem concedimus.

§. 2. Vobisque & omnibus futuris Consulibus, ut eorundem Mercatorum codicibus, ac libris (dummodo ipsi mercantiles sint, & mercatorum ordine, & more scripti, & conscripti, & cum debitis circumstantiis rationabili suspitione carentes discrete, etiam ipsius mercatoris scribentis circumsperta vita & qualitate pensatis) usque ad quantitatem viginti ducatorum auri inclusive, occasione mercantiae, vel cujuslibet alterius rei ad Artem hujusmodi pertinentium, ita tamen, ut agentium, & exigere volentium interveniat juramentum, perinde plenam fidem debiti adhibeatur, ac si legitime probatum esset (legibus & canonicis contrarium disponentibus non obstantibus quibuscumque) & super iis judicare, & decernere possitis, auctoritate Apostolica harum serie indulgemus.

Mercatorum hujusmodi Libri pro summa 20. ducatorum auri danda fides.

Declinatio hujus Fori prohibetur.

§. 3. Intendentes, & decernentes per præfatos, ut hujusmodi Mercatorum jurisdictionis, ac eorum Curia & forum a conventis in eisdem nequaquam declinari possit.

§. 4. Volentes insuper, quod si forsitan, aliquis Mercatorum cujuscumque gradus, & conditionis existat, etiam is Consulatus hujusmodi Artis fungatur officio, ex confidentia hujusmodi nostri indulti, in suis codicibus, & libris, aliquid contra, & præter veritatem conscripserit, ex nunc ab exercitio memoratæ Artis privatus existat, & aliis pennis a jure institutis, & inflatis puniatur. Nulli ergo &c.

Pennis Mercatorum in suis libris præter veritatem scribentium.

Datum Romæ apud S. Petrum, quinto Nonas Maii, Pontificatus nostri Anno Quarto.

Dat. die 3. Maii 1421. An. IV.

IX.

Unio omnium Canonicorum Regularium Ordinis S. Augustini ubique professorum in unam Congregationem cum innovatione Constitutionum, & communicatione sive extensione privilegiorum.

Ista Congregatio Lateranensium Canonicorum nuncupatur forte quia eis Ecclesiam Lateranensem administrandam demandavit Paschalis II. prout videre est in ejus Constitut. quæ incipit Quanto.

Martinus Episcopus, Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Sollicitudinis pastoralis officium quod super omnes orbis Ecclesias & Monasteria dispensatione divina licet immeriti gerimus, pullat & excitat mentem nostram, ut cunctorum fidelium, & præsertim personarum regularium, quæ mundanis relegatis il-

Exordium.

illecebris, sub arctioris vite observantia, se perpetuo divinis obsequiis manciparunt, commodis intendamus; ac in his, quae divini cultus, & religionis augmentum, ac animarum salutem concernunt, eos Apostolici favoris praesidio foveamus.

§.1. Hinc est, quod Nos dilectos filios S. Mariae de Faxionaria, S. Leonardi, S. Joannis de monte Bononiensi, & S. Victoris ei canonice annexi, S. Mariae in portu, S. Joannis de Cereto prope Sanctum Archangelum, S. Mariae de Insula Tremiti, S. Mariae de Blancis loci Caxoreti, S. Salvatoris, S. Mariae de Caritate, & SS. Quadraginta Martyrum, Lucanensis, Veronensis, Bononiensis, Ravennatensis, Ariminensis, Teatinensis, Mediolanensis, Brixianensis, Castellanaensis, & Tarusensis diacecum Ordinis S. Augustini Monasteriorum, Priores, Praepositos, Rectores, Canonicos & Conventus de Frisona vulgariter nuncupatos, ut Deo quietius perpetuo famulari valeant, favoribus gratiosis prosequi volentes, ad laudem gloriam, & honorem omnipotentis Dei, ejusque Matris Virginis gloriosae, necnon B. Augustini Confessoris, ac pro religionis incremento auctoritate Apostolica, tenore praesentium statuimus, sancimus, & ordinamus, perpetuis futuris temporibus irrefragabiliter observandum, quod de cetero Priores, Praepositi, Rectores Canonici, & Conventus praefati, pro eorum perpetua soliditate, ac conservatione, quamquam diversorum Monasteriorum, & locorum professi existant; nihilominus unum corpus, unaque Congregatio similiter, & invicem connexa censentur, ac sub una, & eadem lege, ac observantiae regularis unitate, morumque conformitate, & eisdem consuetudinibus, privilegiis, ordinationibus, ac statutis subint.

§.2. Ad cuius quidem Religionis & Congregationis ipsius conservationem, augmentum, & felicem in Domino in observantia vera & sanctitate successum, iidem Priores, Praepositi, Rectores, Canonici, & Conventus singulis annis, sive bienniis, aut saltem trienniis, prout opportunum, & utilius pro eadem religione expedire noverint, Capitulum generale celebrent nullatenus dissolvendum, nisi de subsequenti celebrando fuerit per ipsum Capitulum locus idoneus determinatus, qui quidem locus nisi evidenti, & magna necessitatis causa, & de ipsius religionis regimini principalis consensu nequeat commutari. In quo quidem Capitulo pro stabilimento Congregationis religionis praefatae quomodolibet in eis occurrentia, praeservationem ac statum sanctae religionis praefatae, & observantiae regularis concernentia, pro tempore eadem auctoritate terminare, statuere, & ordinare, & ordinationes, atque statuta concedere: ac inde statuta condita, & ordinata successu temporis, prout eidem Capitulo magis congruum videbitur & utilius, secundum Deum & pro communi omnium pace, & conservatione regularis observantiae valeant, eis nihilominus innovandi, alterandi, commutandi in totum, vel in partem:

Enumeratio Monasteriorum, quas unit Pontificis.

De Capituli Generalis celebratione, & auctoritate.

Obscura quoque & dubia, etiam circa eorum regulam, constitutiones, atque statuta, (salva ipsius regulae substantia) declarandi, interpretandi, disponendi, & ordinandi, secundum gratiam, a Deo eis tributam, facultatem concedentes.

§.3. Aliis autem ipsius Ordinis antiquis constitutionibus praesertim Benedicti Papae XII. praedecessoris nostri minime teneantur adstricti, quoniam mores, observantias, & consuetudines abundantiores habent illis, & in rigiditatibus, ac disciplina Ordinis strictiores, & observantiae regulari aptiores, ad conservandum religionis debitum statum. Universos quoque Congregationis religionis ejusdem Praelatos, Priores, Rectores, & subditos, pro eorum excessibus sive delictis corrigere possint, prout eidem Capitulo, sive regimini principali eorum, melius & utilius secundum Deum, & religionisque debitum videbitur convenire.

§.4. Statuta quoque & ordinata per ipsum Capitulum, sive majorem, & saniorum ejus partem, ab omnibus & singulis dictae Congregationis religionis praedictae, tam Prioribus, Praepositis, Rectoribus, & Canonicis, quam subditis inviolabiliter observentur. Non intendentes tamen ob hoc transgredientes simpliciter ad peccatum aliquod aggravare: sed penitentiae tantum, & temporali poenae, sive correctioni superiorum subjacere debere, donec se humiliter emendaverint.

§.5. Praeterea eadem auctoritate statuimus, ut pro deductione, atque expeditiva determinatione causarum contingentium de tempore in tempus, & occurrentium de locis suis, de Canonicorum gremio dictae religionis, valeant unum idoneum Rectorem majorem, vel Conservatorem, seu Visitatorem principalem, prout eis visum fuerit eligere, & creare, juxta formam de eorumdem electione, & confirmatione Rectoris dictis ipsorum monasteriis alias ab Apostolica Sede concessam, quemcumque maluerint; etiam si indicta Congregatione religionis praefatae, aliquo regimini officio, sic electus fuerit deputatus, qui tamen ob hoc, a suo titulo, ac regimini officio nullatenus censeatur destitutus; sed officium utrumque gerere valeat, & exercere. Cui Rectori, vel Conservatori, seu Visitatori principali, ceterisque Prioribus, Praepositis, & Rectoribus Monasteriorum, & locorum dictae Religionis, quot eidem Capitulo videbuntur, de religione eadem Definidores, & socii idonei valeant deputari per Capitulum antedictum, sine quorum consilio, & eorum majoris partis consensu, dictus Rector, vel Conservator, seu Visitator principalis, ac ceteri Priores, Praepositi, atque Rectores locorum ipsorum, ea quae hujusmodi generalis Capituli iudicio ardua videbuntur, nequeant terminare.

§.6. Qui tamen Rector, vel Conservator, seu Visitator principalis, ac ceteri Priores, Praepositi, sive Rectores Congregationis religionis ejusdem, cum suis sociis, & Definitoribus deputatis illam tantam auctori-

Derogatio Bullae Benedicti XII. circa statuta hujus Ordinis.

De Statutis in Capitulo editis observandis, & transgressorum poenis.

De Rectoris Generalis electione, & officio.

De Definitoribus.

Praelatorum Ordinis auctoritas qualis?

ritatem habeant, bayliam, & potestatem super fratribus, & Canonicis, & subditis antedictis, ac eorum Monasteriis & locis, & super tota Congregatione religionis praedictae, & tam in visitationibus locorum omnium, & Conventuum dictae Congregationis, & religionis praefatae, quam in agentis omnibus spiritualibus, & temporalibus, quam dictum Capitulum sanius & utilius, pro communi omnium pace, & conservatione Regularis observantiae, ac eorum humilitate servanda, dignum fore censebit.

§.7. Officium vero hujusmodi Rectoris vel Conservatoris, seu Visitatoris principalis, ceterorumque Priorum, Praepositorum, atque Rectorum locorum omnium dictae religionis, & Congregationis ipsius, praesentium, & futurorum, & deputatorum sibi sociorum, sive Definitorum, elapso anno ab eorum creatione, ipso facto expiret, secundum formam in eorum privilegiis contentam, ac dictis eorum Monasteriis & locis, ab Apostolica Sede concessis, aut eisdem non obstantibus privilegiis, anno secundo expleto, sive tertio tantum successive finito ad plus; tunc eo ipso vacet, & expiret dictorum regimen & officium, prout in praemis idem generale Capitulum pro dicta Religione, & Congregationis conservatione, commoditate, atque utilitate, secundum Deum sanius, & utilius decreverit exequendum.

§.8. His tantum adiectis, & declaratis, quod talis Rector, Conservator, seu Visitator principalis praedictus, ultra tertium annum successive finitum, in eodem suo regimine & officio, pro quarto sequenti anno amplius reeligat, & in dictum Regimen & officium assumi non possit, pro illa vice tantum. Ad aliud tamen regimen, & officium eligi possit, in alio Monasterio, & loco.

§.9. Ceteri vero Priores, Praepositi, sive Rectores, & officiales praedicti Monasteriorum, & locorum omnium dictae religionis, & Congregationis ipsius, praesentium, & futurorum, reeligantur, & in idem regimen & officium assumi totiens, quotiens dicto visum fuerit Capitulo generali, etiam in eodem loco, & in diversis regiminibus, & officiis; servatis tamen in ceteris omnibus dictorum privilegiorum debitis modis, & formis.

§.10. Interim autem, quo dicti Priores, Praepositi, & Officiales, sive Rectores, statutum sibi regimini & officii sui tempus expleverint, circa hujusmodi officia, sive regimina gubernanda per Vicarios in locis deputandos ipsi Capitulo generali, sive eorum regimini principali, providendi onus incumbat, donec alii eorum loco fuerint, ut praefertur, canonice subrogati, aut ipsi quorum cessavit regimen & officium, suis exigentibus meritis, reeliantur de novo per Capitulum antedictum, juxta modum qui continetur in praefata concessione Apostolica.

§.11. Porro ne Monasteria ipsa in contingentibus mutationibus praefatorum Canonicorum, in suis locis & Conventibus, damnum aliquod quomodolibet patiantur, Bull. Rom. Tom. III. Pars II.

Officia eorum quanciducunt.

Rector generalis iterato eligi nequit.

Ceteri autem Praelati possunt.

Vacationis tempore officiorum per Vicarios sunt exercenda.

De translatione Canonice.

quotiescumque aliquis fuerit per dictum Capitulum, de uno ad aliud eorum Monasterium pro Conventuali transmissus, & deputatus, ipso facto a Priore, sive Praeposito, aut Rectore loci, in quo professionem emisit, illa vice censeatur absolutus, & ejus ad quod ut praefertur fuerit Monasterium destinatus, quousque in eo deputabitur permanere, ibi veluti proprius Canonicus reputetur, & pro Conventuali habeatur ibidem, in omnibus Capitularibus, aliisque singulis actibus, ac si foret ibidem expresse professus, ut in dictis privilegiis, & concessionibus Apostolicis plenius continetur.

§.12. Et ut omnis via scandali pracludatur, singuli Canonici conversi, ac oblati, sive commissi Congregationis Religionis praedictae, sub obedientia generalis Capituli, ac dicti Rectoris, vel Conservatoris, seu Visitatoris principalis, & sociorum Deputatorum nomine Congregationis ejusdem, principaliter submittantur, & inde consequenter sub illorum Rectorum, sive Priorum, aut Praepositorum, in quorum locis, & Monasteriis fuerint pro Conventualibus deputati.

§.13. Valeantque Canonici dictae Congregationis cum consensu eorum Capituli generalis, sive regimini dictae Congregationis principalis, auctoritate Apostolica acceptare, & acquirere justo titulo, loca, & Monasteria, tam facta, quam de novo construenda, a quocumque Praelato, Ecclesiasticaque persona: necnon Rege, Duce, Principe, vel Barone, Domino, sive Communitate, omnique Christiano.

§.14. Statuentes insuper eadem auctoritate pariter, & ordines, ut tam hujusmodi statuta, ordinationes, & voluntates, nostraque cetera privilegia, concessionem, immunitates, & gratia singulis antedictis Monasteriis, ac locis ipsius religionis, & Congregationis praedictae per Romanos Pontifices praedecessores nostros, seu pro Romanis Pontificibus se gerentes: Imperatores, Reges, Duces, Barones & Principes, Domina, Communitatesque concessae & concessae (quae omnia praesentibus haberi volumus pro expressis) & in posterum favente Domino concedenda, in omnibus, & per omnia, ad universa & singula loca, & Monasteria, Prioratus, & Praeposuras, & domos, eorumque personas, quae nunc, & praecedente tempore ad hujusmodi religionem, ac Congregationem ipsius, & ad ejusdem fratres, & Canonicos reducta, vel unita sunt, seu reduci, vel uniri contigerint, cum illius, aut illorum suppositis, vel unitis, aut per eosdem canonice acquisitis, & justo titulo acquirendis, ut praefertur, extendi debeant.

§.15. Omnibus dictae Congregationis, & Religionis moribus, & modis, consuetudinibus, & observantiis, ordinationibus, & privilegiis, atque statutis, constitutionibus, & reservationibus Apostolicis, atque nostris generalibus vel specialibus quorumcumque tenorum existant, aliisque contrariis non obstantibus quibuscumque. Nos enim ex non obstantibus quibuscumque. Nos enim ex non obstantibus quibuscumque. Nos enim ex non obstantibus quibuscumque.

Obedientia quibus, & quo ordine praestanda.

Facultas accipiendi Monasteria.

Extensio Privilegiorum.

Clausula derogatoria.

K k k irri

irritum decernimus, & inane, si secus super pramissis a quoque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo &c. Datum Tibure, secundo Kal. Julii, Pontificatus nostri Anno Quarto.

X.

Ex Regest. in Arch. Vatic. Erectio Cathedralis Ecclesie Fortiventurae in Insulis Canariis qua Ispalensi subiecta declaratur.

Martinus Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Illius coelestis Agricolaesu Christi videlicet Salvatoris Domini Dei nostri, cuius vices in terris licet immeriti divinitus suscipimus exequendas, pulsamur doctrina, & scriptis Evangelicis edocemur, ut ad messem multam, cui operarii pauci praesuerint, transmittamus operarios, per quorum ministerium messis ipsa debita cultura adiuta suffragiis uberes exhibeat fructus in coeleste horreum opportuno tempore reponendos.

§. 1. Sane ad Apostolatus nostri auditum fama publica proferente, multorumque fidedignorum relatione pervenit, quod in insulis fortunatis in Partibus meridianis consistentibus de Canaria nuncupatis, in quibus inter ceteras una Lancellotti, alia Fortiventurae, alia Grandiscanariae, alia Inferni, alia Gomere, alia Palmes, & alia Ferri nuncupate Insulae ab olim Populis Deum minime agnoscentibus populatae habentur, per dilecti filii Nobilis Viri Joannis de Betenturia militis, & aliorum multorum Christianissimum potentiam, & indultriam ac religiosorum Virorum praedicationis doctrinam & diligentiam indefessam Lancellotti, Fortiventurae, & Ferri Insulae praedictae totaliter Christianae Fidei Cultoribus subdita, ipsarumque omnes, necnon Grandiscanariae, & Gomere Insularum praedictarum pro certis earum dumtaxat partibus Populi ad Fidem Catholicam sunt conversi, ac Lancellotti quodam in honore, & sub vocabulo Sancti Martialis etiam in Cathedrali erecta Rubricen, nuncupata, & cui extitit de Pastore provisum, ac in Fortiventurae alia sub Sanctae Mariae de Betenturia, & reliqua sub de Lapalma Ecclesiae Gomere vero Insulis antedictis quaedam Cappella sub eiusdem Beatae Mariae de Lapalma vocabulis constructae fuerunt, quodque si in praedicta Insula Fortiventurae, quae ad alias videlicet Grandiscanariae, Inferni, Gomere Ferri, & Palmes Insulas, in quibus etiam conversionis huiusmodi novitate causante Clericorum, & personarum Ecclesiasticarum ad haec operam dantium raritas habetur pro huiusmodi conversionis negotio feliciter prosequendo propinquior, & magis opportuna existit Pastor proprius, qui conversus in fide Catholica instrueret, & etiam roboraret, ac de conversione Infidelium Populorum huiusmodi specialem, & fidelem, & sollicitam curam gereret, deputetur, nedum in Grandiscanariae, & Gomere, quo ad residuas Partes earum, sed in Palmes, & Inferni Insulis antedictis poterit inspirante Domino magna conversionis Populorum huiusmodi, & animarum utilitas provenire.

§. 2. Nos igitur ad instar eiusdem Agricolaesu, cuius actio est nostra instructio, cupientes, ut Messis populorum huiusmodi, quae ut praemittitur admodum copiosa, & ad suscipiendam fidem praedictam disposita fore conspicitur, nostrae operationis ministerio, prout Nobis est possibile suffragante per proprios operarios, ac eorum opem, & operam in Ecclesia Sanctae Mariae, & tandem in coeleste horreum huiusmodi reponatur, Ecclesiam beatae Mariae de Betenturia praedictam ad Omnipotentis Dei, ac eiusdem Sanctae Mariae laudem, & gloriam, & honorem divini quoque cultus augmentum, & animarum salutem de Fratrum nostrorum consilio, & apostolicae potestatis plenitudine in Cathedrali erigimus, & etiam constituimus, & Ecclesiam Cathedralis titulo, & honore, ac insigniis decoramus, eamque ad memoriam indelebilem volumus, & censemus Ecclesiam Fortiventurae perpetuis futuris temporibus nuncupari, sponsum idoneum cum Officii Pontificalis plenitudine Deo auctore per Apostolicae diligentiae ministerium habituram, cui Sponsus ipse praesit pariter atque proficit & volumus.

§. 3. Apostolica quoque Auctoritate decernimus, quod Episcopus Fortiventurae, qui pro tempore fuerit, Grandiscanariae, Inferni, Gomere, Ferri, ac Palmes Insularum praedictarum, & incolarum, & habitatorum ipsorum episcopalem in spiritualibus, & temporalibus curam gerat, quodque Ecclesia Fortiventurae praedicta Ecclesiae Ispalensis, cui praedicta Rubricen Ecclesia subicitur, Jure Metropolitanico sit subiecta, quousque omnes huiusmodi habitatores, & incolae fuerint ad praedictam fidem conversi, & ex tunc donec per Sedem Apostolicam super hiis aliter fuerit ordinatum.

§. 4. Non obstantibus Constitutionibus Apostolicis ac statutis, & consuetudinibus Ecclesiarum praedictarum etiam Juramento Confirmatione Apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum erectionis, constitutionis, decorationis, decreti, & voluntatis infringere &c.

Datum Romae apud Sanctos Apostolos duodecimo Kalendas Decembris Pontificatus nostri Anno Septimo.

Erectio, de qua in Rubrica.

Ecclesia sic erecta Ispalensi subicitur.

Obstantium derogatio.

Dat. die 20. Novembris 1423. An. VII.

Con-

XI.

Confirmatio Regulae Fratrum & Sororum Tertii Ordinis Servorum B. MARIE Virginis.

Quae Servitarum Ordinem concernunt, notavi in constit. 1. Benedicti XI. Dum levamus sup. pag. 162.

Martinus Episcopus, Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Exordium.

Fratres, & Sorores has regulas confirmant.

Eas confirmant Martini.

Tenor vero Regulae sive vivendi formae huiusmodi, sequitur & est talis.

C A P. I.

§. 1. In primis, ut hic Ordo continuum & perpetuum de bono in melius recipere valeat incrementum, quod ex receptione personarum bene dispositarum plurimum noscitur dependere, volumus & ordinamus, quod nullus recipiatur ad Ordinem huius fraternitatis, nisi de licentia Prioris Generalis eiusdem, vel ipsius Vicarii seu Correctoris fraternitatis pro tempore deputati illius loci, praemissa tamen diligenti examinatione, quod sit honeste vitae, & bonae fame, ac de haeresi nullatenus suspectus, quinimo sit veritatis & catholicae fidei zelator praecipuus, qui etiam antequam habitum huius Religionis recipiat, de alienis, si qua habuerit, satisfaciatur ad plenum, & proximis reconcilietur, necnon paratum sive conditum testamentum tenere studeat, juxta consilium & ordinationem confessoris discreti, & eadem examinatio fiat de mulieribus ingressum huius Ordinis petentibus: habentibus tamen viros non pateat ingressus ad consortium dictae fraternitatis, nisi de virorum suorum licentia & consensu fiat publicum instrumentum. Idem quo ad haec servari volentes in viris uxores habentibus, nisi obtaret in ipsius vel altero ipsorum aliqua causa, quae legitima iudicaretur consilio discretorum.

De recipiendis in Ordinem.

C A P. II.

§. 4. Omnes autem tam Fratres, quam Sorores dictae fraternitatis induantur panno nigro, qui nec in colore nec in valore minime preciositatem praetendat, sicut convenit honestati Servorum Christi & Beatae Mariae. Tunica quoque habeant, manicas usque ad pugnum, & sint strictae & clausae, corrigias de coiro tantum habeant quibus Sorores cingantur. In buris etiam, calceamentis, & ceteris omnem mundanam resercent vanitatem. Vela vero Sororum & binae sint alba de panno lineo vel canabino.

Habitus Fratrum & Sororum.

C A P. III.

§. 5. Recipiatur recipiendus in loco Capituli fraternitatis vel ante altare Ecclesiae Fratrum illius loci, & a Priori Generali, sive Vicario, vel Correctore dicti Ordinis Servorum Sanctae Mariae praedictis, qui Prior, vel Vicarius, seu Corrector existente inducendo, & petente humiliter flexis genibus recipi, praesentibus aliquibus aliis Fratribus Ordinis eiusdem, & quibusdam de confratria viris discretis, benedicat prius habitum eius, qui debet recipi hoc modo videlicet: Ostende nobis Domine misericordiam tuam. Dominus vobiscum. Oremus. Domine JESU CHRISTE, qui tegumen nostrae mortalitatis induere dignatus es, &c. Postea vero tali habitu benedicto, & per receptum seorsum indutum, atque ad gradum altaris reverso, & ante Priorem sive Vicarium

Ceremoniae in dando habitu noviter receptis observandae.

rium vel Correctorem genuflexo, dicit Prior vel Vicarius seu Corrector: Veni Creator Spiritus, & Fratres, qui ei assistent ipsum prosequantur usque ad finem. Deinde dicitur Kyrie eleison, Christe eleison. Pater noster &c. Emitte spiritum tuum &c. Saluum fac servum tuum, &c. Dominus vobiscum, &c. Oremus. Deus qui corda fidelium sancti Spiritus illustratione docuisti, &c. & Præter de Domine famulo tuo, &c. & responso. Amen, Aspergatur sic indutus a Priore vel Vicario seu Correctore Aqua benedicta, deinde omnes Fratres fraternitatis præsentem ipsum recipiant ad osculum pacis, & eo modo ante Altare recipiantur mulieres quemadmodum est de Fratribus supradictum.

C A P. IV.

§. 6. Completo anno vel ante, si Priori vel Vicario, seu Correctori prædictis aut cui commiserit, & etiam majori parti Fratrum Professorum fraternitatis visus fuerit idoneus, ad professionem recipiatur: profitebitur autem hoc modo, videlicet:

Ad honorem DEI Omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus sancti, & Beatæ MARIÆ Virginis, ego N. coram Vobis Priore seu Vicario vel Correctore Fratrum Ordinis Servorum Sanctæ MARIÆ de consortio talis loci, profiteor velle me de cetero vivere secundum formam & Regulam Fratrum & Sororum dicti Ordinis usque ad mortem.

Mulieres vero eodem modo profiteantur coram Priore, vel ut supra, & Priorissa, vel cui commiserit.

C A P. V.

§. 7. Statuimus autem, ut nullus Frater nec Soror hujus fraternitatis & ordinis, post talem supradictam Professionem de hoc Ordine egressi valeat, nec eisdem ad seculum reverti liceat, sed bene libere possint transire ad unam de approbatis Religionibus, tria vota solemniter profiterentibus.

C A P. VI.

§. 8. Fratres & Sorores dicant quotidie omnes horas canonicas, nisi infirmitate impediatur. Pro Matutinis dicant viginti octo Paternoster, pro vespertinis quatuordecim, & pro qualibet aliarum horarum septem. Ad honorem vero Beatæ MARIÆ semper Virginis, pro qualibet hora tot Ave Maria quot Pater noster dicere teneantur. Pro benedictione autem Mensæ dicant unum Pater noster: cum vero surgunt de Mensâ similiter dicant unum Pater noster pro gratiarum actione, vel Psalmum, Miserere mei Deus, vel Laudate, qui sciunt, omnes etiam, qui sciunt Symbolum Apostolorum videlicet, Credo in Deum, dicant illud semel in principio Matutinarum, & etiam ante Primam, & quando Completorium fuerit terminatum, qui autem sciunt, & dicunt horas canonicas quemadmodum faciunt Clerici,

Forma professionis.

Professio Religionis, prædictus regissus.

De horis Canonicis, alique vocalibus orationibus.

prædicta Pater noster, & Ave Maria dicere minime teneantur.

C A P. VII.

§. 9. Ad Matutinas Dominicis diebus & festis a festo Omnium Sanctorum usque ad festum Resurrectionis Dominicæ, omnes surgunt. In Adventu autem Domini, & Quadragesima surgant omni nocte. Qui vero occupantur quotidiano opere manuali, horas suas dicere poterunt de mane usque ad Vesperas exclusive, de sero Vesperas & Completorium simul dicant.

Tempore horarum dicendarum.

C A P. VIII.

§. 10. Omnes quater in anno ad minus, videlicet in festo Nativitatis Domini, Resurrectionis ipsius, Pentecostes & Assumptionis aut Nativitatis Beatæ MARIÆ Virginis, peccata sua constentur diligenter, & Eucharistiæ devote fudeant recipere Sacramentum, nisi forsitan ex aliqua causa rationabili alicui ex ipsis esset a suis Confessoribus interdictum. Qui autem ex devotione sua sepius voluerit infra annum communicare, petita a suo Præposito licentia & obtenta, devotionem suam cum Dei benedictione poterit executioni demandare.

Confessione & Communionem.

C A P. IX.

§. 11. In Ecclesia dum celebrantur Missæ, vel decantatur divinum Officium, seu actualiter proponitur ibidem verbum Dei, omnes silentium servare studeant, & orationi ac divino officio diligenter intendant, nisi ex aliqua speciali & occurrente necessitate aliquid submissè loquatur.

Silentio in Ecclesia.

C A P. X.

§. 12. Fratres & Sorores Ecclesias quarum Parochiani existunt, juxta canonicas sanctiones & bonos mores, & cum omni devotione studeant visitare, & Ecclesiarum suarum Prælatos, videlicet Episcopos & inferiores summe reverentur. Ipsorumque jura abique omni diminutione fideliter eis solvant, & hoc tam in decimis quam in obligationibus alias quomodolibet conductis.

Reverentia Episcopis, Parochis aliisque exhibenda.

C A P. XI.

§. 13. A Dominica prima Adventus usque ad Nativitatem Domini, quotidie tam Fratres quam Sorores jejunent. Et similiter a Dominica in Quadragesima usque ad Pascha Resurrectionis Domini idem observent, Ferias autem sextas jejunabunt omni tempore. Et jejunia omnia ab Ecclesia instituta. Qui autem voluerit amplius jejunare, seu austeritates alias facere, poterunt habita licentia a suo Præposito, vel de consensu Confessoris discreti.

Jejunis.

C A P. XII.

§. 14. Fratres & Sorores hujusmodi Fraternitatis, uti poterunt carnibus diebus Dominicis, & tertia & quinta feria. Ceteris vero diebus se abstineant, nisi sint infirmi aut mul-

Eucarnium.

multum debiles, vel nisi præcipuum festum fuerit illa die, aut quia essent in itinere constituti.

C A P. XIII.

§. 15. Vagos curiososque discursus per Civitatem non faciant. Sorores vero solæ non discurrant, maxime juniores: ad nuptias & choreas, sive ad dissoluta & mundana convivia, sive ad vana spectacula, nullo modo accedant, de Civitate vero seu Castro vel loco ubi habitant, non exeant etiam causa peregrinationis, absque speciali licentia Prioris, Vicarii vel Correctoris dictæ fraternitatis.

Choreis, conviviisque fu- giendis.

C A P. XIV.

§. 16. Insinuationis sive impugnationis arma secum Fratres non deferant, nisi pro defensione fidei Christianæ, aut ex alia rationabili causa, & de suorum Prælatorum licentia.

Armis non deferendis.

C A P. XV.

§. 17. Deputentur per Correctorem duo ex Fratribus, qui cum quempiam ex eisdem noverint infirmari, ipsum quam citius poterunt, caritative studeant visitare, & statim a principio ad recipiendum poenitentiam, & alia Ecclesiastica sacramenta eundem efficaciter exhortentur, & si necesse fuerit, ministerium corporale, prout commode poterunt, eidem studeant exhibere: si vero fuerit pauper, necessaria de bonis propriis vel communibus prout facultas permiserit, sibi ministrare procurent, & idem faciant Sorores circa infirmas ex eis.

Infirmorum cura.

C A P. XVI.

§. 18. Quando continget aliquem ex Fratribus ab hac luce migrare, ceteris confratribus, qui sunt in hac Civitate vel Castro, nunciatur, ut procurent defuncti exequis personaliter interesse, a quibus non recedant, donec corpus traditum fuerit sepultura: hoc idem inter Sorores decedentes volumus observari. Præterea infra octo dies, post ipsius defuncti sepulturam, immediate sequentes, quilibet Frater & Soror dicat pro anima ejus, Sacerdos unam Missam, sciens vero Psalterium Psalmos quinquaginta. Illiterati vero centum Pater noster dicant, & in fine cujuslibet, Requiem æternam, &c. Et præter hæc quilibet infra annum pro Fratrum & Sororum, tam vivorum quam defunctorum salute tres Missas faciat celebrari, qui vero sciunt Psalterium, illud dicant, & ceteri quinquaginta Pater noster dicere teneantur.

Mortuorum suffragis.

C A P. XVII.

§. 19. Correctore fraternitatis mortuo vel amoto, Prior seu Vicarius cum consilio antiquorum de fraternitate, alium instituat Correctorem, singulis autem annis infra Octavas Paschæ vel alio tempore, privatus Prior vel Vicarius habeat consilium cum antiquioribus de fraternitate super amotione vel confirmatione Correctoris, sic eum-

Electione Correctoris Generalis, & Prioris.

dem confirmare vel movere poterit, secundum quod ipse cum præfatis judicaverit expedire. Consimiliter etiam de consilio dicti Prioris vel Vicarii, & aliorum de fraternitate magis antiquorum, poterit Corrector ordinare de Subcorrectore vel Vicario fraternitatis, & etiam postmodum confirmare, & amovere secundum quod eis visum fuerit expedire. Qui Subcorrector vel Vicarius tantam potestatem habeat, quantum Corrector sibi concedet. Et eadem forma in institutione, & destitutione Prioris servetur.

C A P. XVIII.

§. 20. Correctoris officium erit, cum omni diligentia servare in se quæque in Regula descripta sunt, & sollicitam dare operam ut ab aliis confratribus observentur. Si quos vero viderit transgredientes, aut etiam negligentes, caritative corripiat & emendet vel si magis sibi videatur expediens, Priori vel Vicario prædictis, ut corrigat, poterit intimare. Priorissa etiam erit officium sollicitè Ecclesiam visitare. Ceteras etiam Sorores excitare ad observantiam regularem, diligenter etiam per seipsam, & alias quibus imponet observare, quod in incessu, statu & habitu, nihil per aliquam conformem fiat, quod cujusquam merito turbare possit aspectum, præcipue tamen attendat, ut Sorores cum quoquam viro cujuscumque conditionis existat, familiaritatem non contrahant, maxime juniores, nisi forsitan talis vir Sorori illi attingat infra tertium consanguinitatis gradum ad longius, cum hoc quod sit bonæ vitæ & famæ.

Correctoris & Prioris officio.

C A P. XIX.

§. 21. Siquis notatus fuerit de aliqua familiaritate suspecta, & ter admonitus per Prælatum, si non se emendaverit, excludatur ad tempus a Capitulo & consortio ceterorum confratrum, & de consilio discretorum ab ipsorum penitus consortio publice excludatur, nec admittatur de cetero, nisi cum Fratribus omnibus videatur esse correctus. Item si quis confratri vel alteri cuicumque opprobrium dixerit, quod sonare infamiam videatur, aut ex ira quempiam percussorit, vel ad locum sibi prohibitum ire præsumperit, seu inobedientiam quamcumque commiserit, aut etiam Præposito mendacium ex industria dixisse deprehensus fuerit, abstinentia panis & aquæ, vel exclusione a Capitulo, aut etiam consortio aliorum, Fratrum, plus vel minus secundum conditionem personæ & exigentiam delicti gravius corrigatur. Item si quis commiserit peccatum carnale, talis de consilio majoris partis Professorum fraternitatis illius loci, secundum exigentiam culpæ & conditionem personæ, gravius vel levius puniatur, sic tamen quod si ceteris in exemplum: quam punitionem sit ferre recusaverit, de consilio discretorum de ordine expellatur. Circa Sororum correctionem, illud idem volumus in omnibus observari.

Peccantium correctione, & emenda.

C A P. XX.

§.22. In quolibet autem mense semel certa die & hora, per supradictos Priores vel Vicarios ad Ecclesiam Fratrum Servorum Sanctae MARIE convocentur Fratres omnes confratrie praedictae, verbum Dei & etiam Missam, si hora competens fuerit, pariter audituri, & tunc per ipsos Priores vel Vicarios ipsis legatur Regula ista, & exponatur, ac de agendis Fratres informant, & negligentes corrigant, & emendent, prout secundum Deum, & istam vivendi formam viderint expedire. In quolibet etiam mense, prima sexta Feria, Sorores ad Ecclesiam hujusmodi conveniant, similiter verbum Dei, & Missam communiter auditura, quibus etiam legatur haec Regula, & exponatur, de suisque excessibus corrigantur, ut supra. Volumus, quod in qualibet Civitate & Terra, ubi fuerint Fratres & Sorores confratrie hujusmodi, habeant in Correctorem vel Vicarium aliquem idoneum Fratrem Sacerdotem de Ordine praedicto, quem postulaverint a Prioribus praefatis, aut quem ipsi Priores vel Vicarii, per se vel per alios eis assignare decreverint. Volentes insuper & statuentes, universos Fratres & Sorores hujusmodi confratrie, ubicumque existant, directioni & correctioni ipsius Generalis vel Prioris Provincialis, pro eorumdem ampliori conservacione & promotione totaliter subiacere, quantum ad illa videlicet, quae eorundem vivendi modum & formulam concernere dignoscuntur.

Congregationibus mens quolibet in Ecclesia FF. Servorum & subordinacione Generali Ordinis.

Correctoris & Prioris dispensandi ab abstinencia facultate.

C A P. XXI.

§.23. Corrector Fraternitatis cum Fratribus & Prioris cum Sororibus suis, cum Vicario eis deputato, cum ipsis in abstinencia, jejuniis & austeritatibus aliis in supradictis capitulis contentis, ex causa legitima cum expedire viderint, poterunt dispensare.

C A P. XXII.

Regula non obligat ad culpam sed ad penam.

§.24. Demum quemadmodum in constitutionibus Ordinis Sancti Augustini continentur; Item volumus & ordinamus, quod in ista Regula seu forma vivendi habeatur, videlicet quod praeter divina, & Ecclesiae praecipua atque statuta in ea contenta, in reliquis hujusmodi Regulae constitutionibus sive ordinationibus, Fratres & Sorores ad culpam nullatenus obligentur, sed solum ad penam, quae cum a Praelato vel Generali continget ex quavis transgressione imponi, per transgressorem humiliter & prompte suscipiatur, & etiam opere perficiatur: cooperante gratia Domini Redemptoris Nostri JESU CHRISTI, qui cum Patre, & Spiritu Sancto vivit, & regnat Deus, per omnia saecula saeculorum. Amen.

Dat. die 16. Martii 1424. An. VII.

§.25. Nulli ergo omnino hominum &c. Datum Romae, apud Sanctum Petrum decimosextimo Kal. Aprilis, Pontificatus nostri Anno Septimo.

XII.

Privilegium exemptionis Monachorum S. Benedicti Ordinis Cisterciensis a solutione Decimarum.

Martinus Episcopus, Servus Servorum Dei, Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, Episcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Praepositis, & aliis Ecclesiarum Praelatis, ad quos praesentes litterae pervenerint, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Militanti Ecclesiae, licet immeriti disponente Domino praesidentes, circa curam Ecclesiarum, ac Monasteriorum omnium solertia reddimus indefessam solliciti, ut juxta debitum pastoralis officii, eorum occurramus dispendiis, & profectibus divina cooperante clementia salubriter intendamus.

§.1. Cum Abbates Cisterciensis Ordinis ad communionem &c.

Omittitur haec narrativa, quia eadem est in Const. LXXIII. Honor. III. Cum Abbates Tom. III. Pars I. pag. 238.

§.2. Nos enim propagationem Ordinis, & tranquillitatem praedictorum Abbatum, Priorum, Abbatissarum, & Conventuum, dicti Ordinis, intentis desideriis affectantes, praefatis, & pluribus aliis favoribus prosequi volentes, eorum supplicationibus inclinati, de speciali gratia, necnon ex consideratione nonnullorum Regum & Principum, qui nobis suas destinaverunt litteras, universitati vestrae per Apostolica scripta mandamus, quatenus dictum Abbatem & omnes & singulos Abbates, Priores & Abbatissas, & omnia & singula Monasteria, & singulares personas dicti Ordinis praesentia & futura, ubicumque pro tempore existentia, a praestatione decimarum tam de possessionibus habitis ante & post Concilium memoratum, quam de cetero habendis, et tam de novalibus sive ante sive post Concilium hujusmodi acquisitis et acquirendis, quae propriis sumptibus excolunt, seu excolunt, quam alias quomodocumque vel qualitercumque excolunt, et etiam de illis possessionibus, de quibus aliquis hactenus percepit, necnon de hortis, virgultis, et piscationibus suis, et de suorum animalium nutrimentis, singuli vestrum omnino servetis immunes. Contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compefcendo, invocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachii saecularis.

§.3. Quibuscumque constitutionibus, ordinationibus Apostolicis, ac aliis in contrarium editis etiam juramento confirmatione Apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis, non obstantibus. Nulli ergo &c.

Datum Romae, apud S. Mariam Majorem, nono Kalendas Octobris, Pontificatus nostri Anno Septimo.

Mo-

Proemium.

Exemptio, de qua in rubrica.

Obstantium derogatio.

Dat. die 23. Septembris 1424. An. VII.

XIII.

Statuta & Ordinationes nonnullae sancuntur ab Auditoribus Rotae Romanae, Advocatisque, Procuratoribus, & Notariis ejus Curiae observandae quibus vita, moresque probi praescribuntur.

Martinus Episcopus, Servus Servorum Dei. Ad futuram rei Memoriam.

Proemium.

Romani Pontificis providentia circumspicua, nonnunquam gesta per eum rationabilibus & honestis suadentibus causis moderatur, & commutat in melius prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

Nonnullas Constitutiones hac de re editas infirmat.

Haec vero, & quae hic laudat servari mandant.

* Cancellariae

additiones praedictas infra mensem a die publicationis praesentium computandum habere, & de hoc infra alium mensem immediate sequentem, dictum Vicecancellarium certificare, & alia circa praemissa facere, & observare teneantur, prout in constitutionibus dictorum praedecessorum, ac praesentibus plene continetur.

§.3. De Auditoribus autem causarum Palatii Apostolici, & aliis in Romana Curia Judicibus, eorumque Notariis constitutiones dictorum praedecessorum super hoc laudabiliter editas volumus firmiter observari, quas Auditores, & Notarii praedicti apud se cum ceteris hujusmodi teneantur, ut praefertur habere, & circa illarum observationem diligenter intendere. Verum si quis ex eisdem Auditoribus de praemissarum Constitutionum transgressione, seu de praecipitatione iustitiae, negligentia, corruptione, & munerum acceptione notatus fuerit, seu vagus, aut alias male, vel inhoneste versetur in dicta Curia, per praefatum Vicecancellarium, vel ejus Vicegerentem caritative moneatur, ut ab his se abstineat, & emendet, bonamque famam acquirere studeat, & in vita laudabiliter perseveret. Qui si sic monitus se emendare neglexerit, & per tres menses continuos post monitionem hujusmodi, eadem nota, vel infamia resperisus in proposito suae opinionis permaneat, per Vicecancellarium, aut Vicegerentem praedictum, causae sibi nullatenus committantur, & si per alios tres menses simili nota, vel infamia notatus fuerit, & se non emendaverit, tunc idem Vicecancellarius, aut Vicegerens praemissa nobis referre teneantur, ut super hoc possit salubriter provideri.

§.4. Ceterum statuimus, & etiam ordinamus, quod si contingat inter eandem personas super eadem re diversis Auditoribus, aut Judicibus aliquam causam committi, is cui primo fuerit praesentata commissio, super causa hujusmodi remaneat ejusdem causae Judex. Quod si de jurisdictione alterius extiterit pro parte adversa data exceptio, tunc cujus fuerit jurisdictione, primitus cognoscat ille, coram quo excipitur, & exceptio alteri Judici intimetur. Quod si constare non potest, cui primo fuerit commissio praesentata, antiquior Auditor Judex sit causa, & junior causam ipsam eidem Auditori antiquiori dimittat, nec ulterius quivis eorum iudicium in causa procedat, donec fuerit iudicatum. Et si ulterius procedatur ante cognitionem hujusmodi, non valeat processus. Auditor vero, aut Judex alius, vel Notarius, qui circa hoc ad retinendum causam aliquid dolose egerit, excommunicationis sententiam incurrat eo ipso, a qua non possit nisi per Vicecancellarium praedictum absolvi, aut de eius mandato, & refusus prius parti laesae expensis, & damnis.

§.5. Statuimus etiam, quod nullus in Notarium alicujus Auditoris dicti Palatii nisi vigesimum quintum suae aetatis annum attigerit, & alias Notariatus officium exerc-

De punitione excessuum.

Auditor, cui prius commissio fuerit, ejus sit Index. Et in dubiis antiquior Index procedat.

De Notariatus officio.